

ПОЧИНА НИКОЛАЙ ВИХОДЦЕВСКИ (1912–1995)

АЛЕКСИ ПОПОВ

Николай Виходцевски имаше разнострани интереси в областта на природните науки. Той познаваше отлично висшите растения и направи ценни допълнения към флората на България с установяването на нови и редки за нашата страна видове. Наред с това съобщи за първи път за България някои видове пеперуди. Системно изучаваше пеперудната фауна на Витоша. Откри нов род риби (гопа) за българската акватория на Черно море. Ръководеше производството на препарати и скелети на гръбначни животни, на сбирки от растения и насекоми, от минерали и скали с учебни цели. Но най-големи са заслугите му за защитата на природата и популяризирането на природонаучните знания. С цялостната си дейност той напълно отговаря на понятието ни за естественик.

Николай Михайлович Виходцевски е роден на 11 май 1912 г. в Санкт-Петербург. По националност е руснак, но целият му съзнателен живот е протекъл в България. Завършил е Софийската руска гимназия през 1933 г. и естествена история в Софийския университет през 1937 г. През 1942–1947 г. се занимава с отглеждане на морски риби и аквариумни тропически рибки в Морската биологическа станция с аквариум във Варна. От 1948 до 1952 г. е технически ръководител на отдел Естествена история в ДСП Учтехпром в София, където се произвеждат посочените по-горе учебни сбирки. В продължение на 8 години (1952–1960) е технически научен сътрудник в Ботаническия институт при БАН, а след това става секретар на Комисията по защита на природата при БАН (1960–1966). Интересите му към българската флора го свързват с Катедрата по ботаника на Софийския университет, където работи като специалист от 1966 до 1974 г. Н. Виходцевски почина на 14 март 1995 г. в София. Носител бе на орден „Кирил и Методий“ I степен и на званието „заслужил природозащитник“.

Самостоятелно или като съавтор Н. Виходцевски е създал 18 научни труда, 59 научнопопулярни статии и 7 книги. Еколозите ще го запомнят като автор на учебник за защита на природата, монография и карта за защитените природни обекти у нас. Ботаниците познават неговата книга „Наши есенни растения“ и ръководството му за ботанически сбирки. На зоологите е известен с краткия определител „Фауна на България“, където е разработил 8 разреда насекоми.

Николай Виходцевски бе обичан и уважаван от по-възрастното и от средното поколение български биолози. Приятен събеседник по време на теренни изследвания, специалист, от когото всеки може да научи нещо непознато за растенията или за природата изобщо, той в продължение на повече от двадесет години след пенсионирането си посещаваше редовно научните институти, в които бе работил, за да се срещне със своите колеги. Отличен фотограф, той сам изработваше неповторимите си поздравителни картички, които ни носеха много радост. Дори когато през последните години на неговия живот зрението му силно отслабна, Николай Виходцевски не загуби оптимизма и чувството си за хумор. Българските биолози ще запазят спомена за неговата човечност и сърдечност и главно за извършеното от него за опознаването и опазването на българската природа.